

må tro att glädjen blef stor, när han ännu hittade några smulor. Hanna är frisk och frodig, liksom lilla Ludvig. Vädret har varit så regnit och kyligt, att barnen ej kunnat vara ute, mer än i par dagar sedan du reste, men om det blef klart skall jag ej försumma att föra dem ut.

Jag är förundrad öfver att jag ej har fått bref från Dig. Det måste vist vara Vaktmästarns slarf, kanske han försummat att gå på posten, jag vill ändå hoppas att du är frisk, och att ingen olycka hänt Dig. Jag räknar dagarna till din återkomst, du dröjer ej mer än två veckor, eller huru? Kanske du kommer förr, skrif mig den stora glädjen.

10 Jag har ej varit ute för resten, än på torget, då det varit nödvändigt för mig, inga visiter har jag heller haft, det undrar jag ej uppå, ty här fins ingen som är road af mig, eller alls bryr sig om mig. Jag saknar dem ej heller. I dag är det Lovisa, ingen tycks veta deraf jag ämnar ställa till en liten syrpris för Barnen, och ställa till en stor the servering, och kanske jag ber Holmens äfven, de tyckas vara så snella onh beskeliga.

Löjtnant Smedberg är ännu ej kommen, så att jag ej kunnat yrka på Ryssens bortflyttning, inga oroligheter har här varit, utan som förut, En afton uti den rysliga stormen stjelpte hela planket omkull i Trädgården. Pojkar större och mindre strömmade dit, och för att få 20 behålla blommorna, fick jag låf att taga en Schangdarm för natten, som troget vakade. Han bjerte blott 20 Kopek Silver. Vaktmästaren önskade att få sätta ihop planket och nu är allt i orning.

Lilla Henrick blir allt raskare, du kan vara obekymrad för honom.

Calle har begynt sin skolgång, klockan 1/2 8 i dag gick han till Nervander. Examen räckte till tolf. Han slapp på andra klassen. Jag känner mig lite illamående, det är blott hufvudvärk, och jag hoppas det har hastig övergång. Om jag fick bref från Dig vore jag frisk, ty min längtan är så stor.

30 En sorglig nyhet, Apthekar Kellgren är Död. Unga Kellgrens äro dit resta, och kommer att dröja der, par månader. Stackars Barn det måste varit et hårt slag.

Var ej ledsen Älskade Make om mitt bref ej blir så bra, men jag är lite trött, nästa Lördag skall jag också skrifva. Farväl Älskade Make, håll <af> mig en smula, annars blir <***> så tungt, haf öfverseende, det b<eder> med upprördt hjerta din

Jeanette.

40 **93** J. V. SNELLMAN – J. L. SNELLMAN 29. VIII 1850
HUB, JVS handskriftssamling

Riga den 29 Augusti.

Älskade Maka!

Jag har stor orsak att tacka Gud för denna glädje, att få skrifva till Dig, då jag i dag erhållit Ditt öma bref, och är i stånd att kunna besvara det utan att göra Dig oro.

10 Den starka stormen den 21:sta fördröjde ångbåten från Petersburg, med hvilken jag skulle fara till Riga, en hel dag, så att jag först Fredagen kl. 10 f. m. lemnade Reval's hamn. Lördagen kl. 3 e. m. landade vi här, efter en resa under någotsånär blåsigt väder.

Redan hemma kände jag min mage i oordning, och ansattes litet i Reval, men fördref det onda åter till vidare. Så snart jag kom hit blef jag på allvar sjuk, så att jag endast ett par timmar om Lördagen var

utom porten. En släng af rödsot har nu ansatt mig, och torde jag hafva min gamla vana, att svälta vid illamående, att tacka för den jemförelsevis hastiga förbättring, till hvilken jag nu kommit. Likväl har jag nödgats anlita Läkare och Mixturflaskorna och håller ännu på med en sådan. Troligen är det dock den sista, och jag hoppas få komma ut i öfvermorgon.

Var således Älskade min icke orolig. Jag skulle verkligen haft svårt att tala osantt för Dig och säga mig vara frisk; och likväl hade jag väl nödgats göra det, om olyckan velat att sjukdomen hållit längre uti. Både för den skuld och under väntan på Ditt bref har jag dröjt med detta. Var nu glad öfver, att jag sluppit osanningen. Hönssoppa får jag nu äta alla dagar och har i dag t. o. m. druckit the. 10

Gud vare låfvad, att I alla ären friska. Bara Napu stackare också vore fullkomligt bra. Nu är också redan den farligaste tiden snart förbi. Undvik dock rotsaker för Napu, äfven om han får köttssoppa. Sådan bör Ni äta alla ett par gånger i veckan. Varm mat för barnen om morgnarne är också bra. Napu måste väl mest hålla sig till sin mjölk. Låt honom också icke vara ute utan varma byxor och Hannas lilla kofta. Rädd är jag för Dig, att Du nu sitter för mycket stilla. Kom öfverens med Clara Sjöman och Augusta Nervander att nu och då göra en promenad. Simningen lär under de kalla dagarne hafva lemnat? Vandra med flickorna någon förmiddag ned till Badhuset i Brunnsparcken och tag ett ljumt karbad. Man köper biljett i farstun till höger. Fruntimmersbadena äro i korridoren till venster, i hvilken alltid någon uppapperska finnes, som visar en fram. Tager Du Hanna med, så kan Du nog med henne åka den jemnare vägen från salutorget till badhuset. Eller beställ häst med droschka från Vaktmästaren, så väntar drengen, tills ni badat. Då kan ni också lättare hafva kaffor med. Flitiga bad äro Napus bästa hjälp. Calle får begagna prenumerationssedeln på simbaden, som jag fick af Længman. Den finns på mitt bord eller i brefgömman. Med den får man för hvar nummer (fyra) biljett i samma biljettkontor, jag ofvanföre nämnt. 20 30

När Fr. Tengström kommer hem, så följer han Er nog en gång på spektaklet och en annan gång till Marionett-teatern på Töhlö. Låt Calle få följa med. Till Töhlö är bäst att taga Vaktmästarns häst. Calle och flickorna spatsera nog i vackert väder. Men Calle måste då på förhand hafva läsit öfver följande dags lexa.

Du skrifver intet om flickornas skolgång. Icke heller om Direktionens sammanträde, och huru Du haft det. Haf ett stearinljus och svafvelstickor på mitt bord för H:r Palm och låt ställa in friskt vatten de dagar, han är der. 40

Icke heller berättar Du hvad Ni gjort under veckan. Troligen har Ni icke alls sutit i lusthuset eller tänkt på blommorna? eller på gungbrädet? Nu, när vädret är svalare, är det ju roligt, att sätta sig derute med sitt arbete genast efter middagen. Lill' Nisin mår också nog väl af att få vara der och sofver godt i vagnen – ute eller i lusthuset.

Jag har skrifvit allt detta, för att sist komma till Din hjertesorg, Maka min älskade. Nog vet Du, att jag värderar Ditt hjertas godhet och försonlighet, att jag älskar Dig, och att förlusten af Dig vore den största olycka, mig i verlden kan hända. Men jag kan Älskade Min ej hjälpa, hvad endast beror på Dig sjelf. Det är så; sorgen kommer ibland uppå, och med den beslutet att göra annorlunda. Men nästa dag äro sorg och beslut glömda. Det är mindre de femton småsaker, som äro på sned och varit det i åratal, som göra mig ledsen, än denna tanke på, att det aldrig blir annorlunda. Jag måste ju nu redan tvifla derpå. Jag tror 50

visst på Din goda vilja i den stund, Du har bekymmer öfver, hvad som skett, och att Du alltid af hjertat önskar, att mycket vore annorlunda. Men jag vet också, att Du är för svag, för litet ihärdig, så att nästa stund allt får gå sin gamla gång. Så, när Du företager något, håller Du en stund, en half eller en hel dag på dermed, under det att allt annat blir derhän. Men sedan denna stund är förbi, är det också förbi med Din håg för det påbegyndta, som ofta nog blir halfgjordt för all tid. Så får endast en menniska göra, som ingenting har att göra, som inga pligter har. Det är visst svårt, då man ej från barndomen blifvit van vid arbete och ordning, att vänja sig dervid. Första steget der till är, att hafva viss tid för något åtminstone, som nödvändigt bör ske, och för hvilket allt annat får stå tillbaka. Då får man också nog tid öfrig för det, man för tillfället hellre vill göra. Gör man deremot det ena eller andra »hur det passar sig», så blir detta detsamma, som att göra både det ena och andra, då det icke passar sig, och man kommer i vana, att anse det för likgiltigt, hvadhelst som försummas, uppskjutes eller blir ogjordt.

10

När Du tänker derpå, att en hustru icke har annat åliggande i sitt hus, än att ordna, hålla ordning på barn, tjänstefolk och bohag, så inser Du väl, att om det underlåtes, första vilkoret för trefnad i hemmet är borta; likasom derigenom alla utgifter för huset ökas, och svårigheten att berga sig ökar ofrefnaden. Huru mången har det icke väl med ringa tillgång! Fråga hvems förtjenst det är, och Du får höra, att det är en omtänksam och ordentlig matmoders.

20

Ty med ordningen följer också en annan viktig sak. När jag vet, att någon tid på dagen allt är i skick, att Du då sitter stilla och har bestyrt om allt, ser allt så ordentligt, barnen så snygga och beskedliga, lekande i sin vrå, då är det så gladt att komma in till er och dröja en stund, och man får då någon gång sitta i ro och glädjas öfver att ega ett hem. Tänk Dig huru förvändt det är, när jag, såsom ofta men förgäfves skett, måste bedja om en sådan stund, att få hvila mina tankar från omsorg och bekymmer och få lefva med Er, Dig och barnen! Du ser ju, huru litet jag söker sällskap. Hvarföre skulle jag ej gerna lefva med dem, jag så innerligt älskar, desto hellre, ju mindre att anmärka jag skulle finna. Jag riktigt hungrar och törstar derefter mången gång. Men det är ängsligt att här upprepa, hvad som möter mig, när jag kommer in till Er med sådane tankar. Tänk sjelf på, när och hvilken tid på dagen, jag kunnat finna allt ordnadt och i någon ro?

30

Försök nu Älskade, så länge jag är borta, att några dagar å rad låta allt ske på förut bestämd tid, i stället för, att Du nu, såsom jag väl kan gissa, just finner det trefligast att allt får ske »när det passar sig.» Låt tjänstefolket hafva sitt bestämda görande för hvarje timme, flickorna stiga upp på bestämd tid, alla barnen äta på bestämd tid, flickorna läsa vissa timmar, sy vissa timmar, småbarnen icke hänga omkring utan leka med det ena eller andra under *Dina* ögon, alla äfven tjänstfolket sitta i ro någon stund på qvällen, barnen lägga sig kl. 8 och alla andra i god tid – så får Du sjelf erfara, huru mycket roligare detta är. Somna ingen qväll, förrän allt är bestämdt för morgondagen och låt sedan intet blifva efter. När Du så får sjelf lugna stunder då allt är gjordt, som skulle göras, så skall Du erfara, att *Dina* tankar sjelfmant skola falla på, hvad som ännu bör göras, och huru allt kan ställas bäst till.

40

50

Bekymra Dig ej för mina Vänners skuld. De skola småningom blifva *Dina*. När Du har ställt allt så till, att jag ofta sitter hos Dig, och Du då *vill* läsa antingen för mig eller för Dig sjelf, medan jag har min bok i hand, och fråga mig flitigt, så kan Du nog snart insamla det vetande, som gör Dig läsningen till en glädje. Så kan Du också komma dertill,

att finna något nöje i våra samtal och vara närvarande vid dem. Du är då intressant nog både för Vännerna och mig, om Du genom att göra Dina frågor visar att Du tager del i, hvad som omtalas. Det är vida mera förtjenst i en sådan fråga, som sker af håg att lära och veta, än i de fruntimmers plapper, som alltid vilja hafva ett ord med i laget och då blott ramla upp inlärdas glosor. Jag skall nog veta, när jag på Dina frågor bör svara tyst eller högt.

Jag kännes nog Älskade Maka min vid felet i mitt häftiga och gunås ofta svåra lynne. Men jag tror för visst att det står i Din makt att förbättra det, om Du snällt undanrödjer anledningarne till missnöje. Vål skulle jag ännu kunna lära Dig ett medel att förskringra det. Men det hjälper då ej mera – såsom allt hvad som sker på begäran och alltså nödtvunget, förlorar det värde, det skulle haft, om det framgått af god vilja och godt hjerta. Tänk väl på detta, på hvad Du gjort för mig oombedd, och tvärtom när Du begärt något af mig,

Blif nu ej ledsen öfver allt detta, utan se deri ett bevis, att jag fortfarande hoppas mitt återstående lifs glädje af Dig.

Jag skrifver detta och en stor del af föregående Fredagen den 30:de vid fortfarande förbättring, så att jag i morgon får bege mig ut.

Emellertid har denna sjukdom tagit af mig tid och pengar och gör mig sålunda ledsnad. Jag får svårt att hinna härifrån inom 2 veckor dock kommer jag visst inom September månad.

Påminn Calle om min tillsägelse, att han bör komma hem direkt från Skolan och ej gå dit tidigare, än en half timma före slaget, ej umgås med någon och ej gå ut utan Ditt lof icke heller hålla möten i trädgården med Gottlunds gossar,

Fråga af Holmens och Madamen, hvad de betalat för sina rum. Bed Löjtnant Smedberg icke uthyra dem före min hemkomst. Jag ansvarar för hyran.

Ännu en gång påminn Calle derom, att min frånvaro är hans pröfvotid.

Helsa Flickorna kärt. Kyss barnen kära från mig och tänk sjelf med kärlek på Din trogne kärleksfulle Make. Jag längtar till den dag, då jag får återse Er alla. Adjö Gud välsigne och bevara Eder mina innerligt älskade.

J. V. S:n

Helsa också tjenstefolket alla.

94 J. L. SNELLMAN – J. V. SNELLMAN 30. VIII 1850 HUB, JVS handskriftssamling

Den 30:de Augusti.

Älskade Make

Sedan jag sist skref till dig, har jag verkligen blifvit sjuk, var ej ängslig, Pipping sade att det nog går öfver bara jag håller mig stilla på sängen. Pipping gaf mig en laxer dryck, och den gjorde mig så grufligt matt. Ut i två dagar har jag legat. Förtrösta på Gud han hjälper oss nog, så att vi träffas helblärgda Små barnen äro med Guds hjälp friska. Napus mage blir allt stadigare. Calle gick fyra dagar i skolan, och blef äfven lite sjuk. han sade att sedan du reste, har han ej vidare än två gånger haft öppning, och hvar gong jag frågte honom huru det var med hans mage